

TOVĂRĂȘIA

Boala economică, care cuprinde tot felul de povețe, și răspunsuri la întrebări, despre formarea și conducerea
tovărășilor și însoțirilor economice,
cu sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și cu îndrumări pentru valorizarea produselor economice

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Apare în 10, 20 și 30. a fiecărei luni.

Ca adaus la „LIBERTATEA“.

Anul II.

ORĂȘTIE, 20 Iulie v. 1907.

Nr. 20.

După seceriș.

Valurile de spice sunt culcate în snopi și în clăi. Secerea și coasa și mașinele le-au culcat și cu ele să pare, că înfrîntă e și nădejdea unei roade mulțumitoare. În țara întreagă sămănătorii grînelor stau nedumeriți de ce o să urmeze. Alătura cu sămănătorii nedumeriți, îndoielnici îi vedem și pe speculanții de bucate. Nime nu cutează să nădăjduiască, nime nu să îndură să desnădăjduiască. Toți așteaptă. Să vadă ce o să aducă ziua de mâne. Așteptarea asta însă e primejdioasă din cale afară. Căci ori-ce combinație, ori-ce socoată poate să fie ca mâne prăbușită de întorsături, ce azi abia să pot întrevedea.

În starea asta ar fi o nepricepere să se siluiască darea de sfaturi pe temeiul cărora să se plece. În anul economic ce începe să pare că nimic nu e sigur.

Tocmai din acest motiv, credem că ne împlinim o sfîntă datorință — ca noi, ce ne găsim sfătuitori prin gazete a neamului nostru, ce-și are traiul legat de glia pămîntului, legat de izbînzile roadei — să îndemnăm să se caute toate mijloacele sănătoase, ca poporul nostru să aibă puțința să aștepte fără teamă de perderi și să poată folosi toate conjuncturile ce o să se îmbulzească în afacerile cu bucate — primul și durere aproape singurul izvor de venit al grosului poporului nostru agricol.

Dacă într'adevăr băncile noastre știu să-și onoreze nizuința ce și-au impus prin întîiele paragrafe a statutelor care de obicei glăsuiesc cam așa: »scopul societății este

promovarea intereselor economice și apoi să acoarde credite trebuincioase și să înlesnească desvoltarea spiritului de economii la populația țerii, dar' mai ales la poporul agricol (plugari)«. Atunci în anul acesta li-să îmbiie prilej minunat, ca să dovedească prin fapte că știu și vreau să munciască pentru-ca să apropie întruparea țintei ce spun că o urmăresc.

În locul ori-cărora discuții academice, băncile noastre, chiar și numai excepțional pentru anul economic ce începem, să ia între ramii lor de operație cîștigarea și valorizarea de bucate pentru clientela ce o au. Să dea anticipații pe bucate, ca producătorii — plugarii nostri — să poată aștepta întorsăturile de prețuri și să se îngrijească — acolo unde e lipsă — să aibă bucate pentru trebuințele clientelii lor, ca să o ferească de cămătari fără de suflet.

Avem toată nădejdea, că fruntașii băncilor noastre vor ști să înțeleagă rostul ce li să impune. Întru cît asta nu s'ar putea face deadreptul, din zeci și sute de motive, e de datorința plugarilor înșiși să-și găsească forme potrivite ca să nu-i poată surprinde nici un fel de întorsătură.

Sătenii nostri ei de ei, cu fruntașii ce-i au, să-și alcătuiască de grabă tovarășii, fie și numai ocazionale, de azi pe mâne — prin care să-și vîndă ori să-și cumpere bucatele împreună.

În satele unde ar fi bucate de vînzare cît de cît, să se adune cei vre-o 20 ori 50 ori 100 ce au bucatele și să se legătuiască să le vîndă împreună la vreme potrivită — așa cum am arătat și în cei din urmă patru numeri ai »Tovărășiei«. Până la vîn-

zare, ca să-și poată împlini lipsele ce le au, să ia anticipații pe bucate dela băncile noastre — pe garanța întovărășitorilor. În felul acesta s'ar ajuta pe deplin, iar' băncilor noastre li s'ar da puțința și prilejul să facă primii pași pentru întregirea afacerilor lor, cu afaceri de bucate.

Mai arzătoare ar fi astfel de tovarășii în satele unde nu sunt bucate îndestulitoare. Ca să nu ajungă sătenii pe mâna cămătarilor, să se întovărășască și cu sprijinul băncilor să cumpere împreună bucatele trebuincioase.

Și în un caz și în altul dacă altcum nu să poate, deocamdată sunt potrivite tovarășii ocazionale, făcute pe temeiul unui simplu contract de tovarășie, făcute după mustrele ce-am dat noi în Nrii 6 și 12 a »Tovărășiei« din anul acesta.

Tot aici să găsească și toate informațiile cum avem să purcedem la formarea ăstorfel de tovarășii.

Nu ne lipsește decît voia, nizuința de a face, și în curînd putem avea primele arme într'adevăr puternice pentru alungarea sărăciei și pentru asigurarea unui traiu mai tichnit.

Nici odată nu li s'a dat un prilej mai bun fruntașilor nostri și băncilor noastre să dovedească prin fapte că înțeleg și știu să ajute la năcaz pe sătenii nostri.

Cît ar fi de înlesnită lucrarea aceasta, dacă am avea deja Centrala despre care am scris repetit.

Să nădăjduim că în curînd o să o avem!

Pămînt, pămînt, dar mai pre sus de toate lumină!

Felul cum are să fie împăcată țărînimea română din România în urma tristei răscoale din primăvară, ține încă ațîntite privirile unei bune părți de lume asupra țării.

Un domn avocat din România, ce a trecut zilele acestea și pe la noi, ne spunea, că guvernul român de fapt lucrează din răspuțeri la pregătirea unor reforme (schimbări), cari să îmbunătățească mult starea poporului de jos. Miniștri au abzis și de obicinuita mergere la băi peste vară, pentru grijirea sănătății și în deosebi cel de agricultură lucrează cu toți ajutorii săi la moșia sa, la pregătirea noielor reforme.

Că ce anume însă vor fi acele reforme, putem întrevedea din răspunsurile pe care întîiul ministru D. Sturdza le-a dat la întrebările ce i-a pus un ziarist francez privitor la aceste treburi.

Di Sturdza a arătat și pricinile de unde au pornit răscoalele jalnice, și caracterul (fața) acestui rău în Țară, și mijloacele ce să vor lua pentru a-l lecu.

Pricinile tulburărilor țărînești din România, — a zis întîiul ministru român — sunt foarte îndepărtate. Încă de pe timpul împărțirii marilor moșii la țărani. Că moșii au fost împărțite aproape de ajuns țărînilor, dar' împărțirea nu s'a făcut pe măsura deopotrivă: 90.000 de familii de țărani au jumătate din pămîntul cultivat ce s'a împărțit atunci, iar' ceealaltă jumătate o au 600 de proprietari mari...

Dar' mai ales o pricină a răscoalelor e, că nimeni nu s'a îngrijit ca pămîntul îm-

părțit, atît cît s'a împărțit, să ajungă în mâinile unor oameni destoinici a-l lucra! Li s'a dat țăranilor pămînt, dar' nu li s'a dat învățătura de lipsă cum să-l cultiveze destul de cu minte și cu deplin folos.

În unele părți țara are un pămînt negru și bogat, de o rodnicie din cale afară, de pe care cultivatori binepricepători ar fi putut scoate *impătrit* de cît scot țăranii noștri azi. Așa că o pricină de căpetenie a sărăciei țăranilor noștri, este starea lor lipsită de învățătura trebuincioasă, în care să află încă.

Guvernul de azi are de gînd să aducă un șir întreg de legi chemate să dea țăranului român lumina ce-i lipsește. Avem în Țară o școală înaltă de agricultură (cultivarea pămîntului și a vitelor), în care tineri cu carte primesc învățătură mai înaltă despre lucrarea pămîntului. Foloasele date de această școală au să fie desăvîrșite prin aceea, că pe lîngă ea au să înființeze școli de agricultură anume pentru țăranii, în cari țăranul să-și capete învățăturile pe care nu le are și cu ajutorul cărora să ajungă la foloase multumitoare din lucrarea pămîntului.

Prin legile nouă, are să reguleze legăturile dintre țăranii muncitori și proprietari (arîndatori), făcîndu-se ca țăranii să-și muncească și să facă să înflorească întîiu propriul lor pămînt și numai pe urmă să se lege la lucru și la moșier. Trebuie să-i aducem a nu-și ara întreg pămîntul, ci a-și lăsa parte bună pentru *ținerea de vite*, care prea a dat înapoi, încît azi vitele sunt în Țară așa de rare, că în mijlociu, abia pe 100 de țăranii să vin patru părechi de boi! De aci apoi sărăcie și nemulțumire.

În același timp să va lucra, ca să se înalțe destoinicia tehnică, a lucrurilor de mână, la țăranii.

Guvernul să va îngriji de fondurile de lipsă pentru a da puțința țăranilor să-și procure unelte și mașini la lucrarea mai temeinică și mai

cu folos a pămîntului, potrivit învățăturilor luminate ce vor lua.

Dar va îngriji și de aceea, ca să li-să mărească țăranilor și întinderile de pănânt ce au azi. Avem în țară o »Bancă-agricolă«, — să vor face încă mai multe, cari să vină într'ajutor cu împrumuturi ieftine țăranilor (punându-se prin asta totodată capăt cămătăriei fără inimă a unui leghion de lifte streine de printre țăranii).

Chiar și înfiorătoarea boală de „*Pelagră*“ (un fel de înveninare a trupului, venită din hrana cu mălaiu făcut din cucuruz necopt bine, ori fărină mucegăită, boală, ce în țară bătue mult an de an), — chiar și boala asta, zice ministrul, e o urmare a sărăciei și a neștiinței. Prin reformele ce țintesc la îmbunătățirea sufletească și materială a țăranului, aceasta va putea lupta cu folos și contra pelagrei.

Guvernul a așezat o comisie anume și stabilă, care își sparge capul numai cu aceste aceste reforme. Aceea are să fie gata pe toamnă pe când să deschide dieta de nou, pentru a desbate și aduce legile despre aceste reforme.

Guvernul cercetează lucrul sub toate fețele, și din punct de vedere al științei, dar și din cel al praxeii vieții.

— Dar, a adaus încă dl Sturdza, lucrul guvernului nu e ușor. Că după iarna lungă și grea și primăvara rea, să prevede o roadă rea de cucuruz, guvernul află de bine a lua toate măsurile pentru susținerea ordinii în contra ori căror tulburări ce ar urma.

Cam acestea le-a zis ministrul român ziaristului francez ce se interesa de treburile din Țară. Și noi vedem din vorbele lui, că guvernul va stărui să se întindă, să sporească proprietatea de pămînt a țăranilor, — dar mai presus de toate să sporească știința lor, învățătura lor întru a lucra pămîntul mai înțelepțește decum îl lucrează azi,

prin ce poate ajunge la deplina sa mulțumire.

Pămînt, dar mai presus de toate *învățătura!* Și asta să potrivește și pe la noi.

Vom ținea samă de cele ce să vor face în Țara fraților liberi pentru popor, îndeosebi de *școlile economice* (de agricultură) ce se vor face, și vom vedea, de nu s'a putea să tritem cu timpul și noi economii tineri și deștepți să culeagă știința din acelea, spre folosul poporului nostru și de aici, după-ce de școlile economice ale statului dela noi, economii noștri, prin faptul că în acelea să propune numai în limba maghiară, — nu pot avea mai nici un folos.

Locuitorii țării noastre.

Oficiul de numărătoare a populației țării a dat la iveală zilele astea numerii, cari arată că în 1900 (pe anii de atunci încoace, însă nu-s grupate cifrele) ce fel de popoare au locuit în țară, ce limbi au vorbit ce deprinderi au avut, ce vîrstă și cite toate ce dorești să știi despre locuitorii unui stat.

Dăm și noi unele din acele cifre, ce ne privesc și pe noi.

Numărătoarea oficială (care de altfel, făcută fiind de slujbași maghiari, arată bucurosi cifrele în lumină priincioasă unguilor și acolo unde în fapt nu-i chiar așa!), scoate la iveală că în Ungaria erau în 1900 8,651.520 Maghiari, și numai 8,186.735 ne-maghiari, prin urmare Ungurii erau deja în 1900 mai număroși în țară, decît celelalte neamuri nemaghiare toate la olaltă.

Dar' cum spuserăm mai sus, lucrul numărătoarei din Pesta e deochiat cînd e vorba a arăta cifre plăcute Maghiarilor. Căci în cele 8651 mii de „Maghiari“, a băgat și pe toți *Jidani* din țară!, cîți știu vorbi ungurește! Iar fiindcă numărul acestora este de un milion, reese că numărul Maghiarilor arătați în statistică, scade sub 8 milioane, iar al neamurilor nemaghiare trece peste 9 milioane!

Mai pune că numărătoarea scrie drept „Maghiari“ pe toți studenții dela școlile ungurești, cari la întrebarea: care limbă o vorbești mai bine și mai bucurosi?, răspund: cea maghiară!, (că de nu îi freacă profesorul urechile), — și atunci vei înțelege că și numărul acela de Maghiari mai scade, până cam la 7 milioane curate!

Dar să-i lăsăm să aibă bucuria de a fi mulți pe hîrtie, și să vedem ce cifre arată numărătoarea lor la celelalte neamuri din țară. Au fost dară:

Maghiari (cu Jidovii)	8,651.520
Români	2,798.559
Slovaci	2,002.165
Germani	1,999.060
Sirbi	437.737
Ruteni	424.774
Croați	191.432
Țigani	61.658
Italiani	23.423
Alte vite, vre-o	200.000

Din ce reese, că neamul cel mai număros și mai puternic după Unguri în această țară, sunt Români, cari în fapt dau 3 milioane deplin, dacă numărătoarea nu ne-ar ciupî pe studenți și pe soldați colo-colo, apoi pe lucrători, pe toți cei în slujbe, cari luîndu-i după „limba ce o vorbesc“ și o mărturisesc de silă, ca mai „bucurosi“ vorbită, îi ia de „Maghiari“.

Vin îndată după noi Slovaci, și apoi Germanii, cu cite 2 milioane, ba numărate cinstit, cu mult mai mult.

După religie au fost:

Romano-catolici	8 mil.	200 mii
reformați	2	430
greco-orientali	2	200
greco-catolici	1	850
evangelici	1	260
Jidovi		830
unitari		68
nazareni		6
baptiști		2

Au știut scrie și cetî 8 milioane și 700 mii, adecă cam jumătate din toți locuitorii, apoi au știut numai cetî: 480 mii. *N'au știut scrie nici cetî: 7 mil. 670 mii.*

Dintre toți locuitorii, erau necăsătoriți (și copii): peste 9 milioane, dintre cari 4 mil. 750 mii femei și 4 mil. 300 mii bărbați.

Indrumări pentru Formarea tovărășiilor.

Ne este peste puțină să răspundem prin scrisori tuturor care ne cer indrumări despre cum e a să porcede la formarea de tovărășii.

De aceea, drept răspuns mai tipărim odată *indrumările pentru formarea tovrășiilor* — pe care le-am fost publicat în „Tovărășii“ astă iarnă pe cind însă foarte însemnată parte a abonaților de azi nu aveau încă foaia noastră și de aceea le lipsesc aceste indrumări. — Vom scoate apoi aceste povețe și în broșură deosebită pe sama celor ce o vor cere în viitor. Rugăm pe toți citii ne-au cerut indrumări, să le cetească cu luare aminte.

Tovărășiile satești sunt anume potrivite pentru începuturile mici, pentru pornirile satești, unde nu fiecare dela început poate să pătrundă înămnătatea și roadele minunate, ce le dau tovrășiile. O tovrășie, ori de care ar fi și ori cît de mică ar fi la început, — e o *putere* a satului, o minunată punte de aur, pe care satenii mai iute și mai îndemnatîc pot ajunge în calea bunăstării.

Înainte de a Vă spune amănunțit cum trebuie lucrul început ca să ne alcătuim o tovrășie — vă lămurim, ca să nu vă incurce numirile ce le auziți, de „însoțiri Raifeisen“, însoțiri după Schultze-Delitzsch, însoțiri sistem Owen și alte o mulțime.

Toate aceste sunt tot numai tovrășii satești, de felul celora, pe care Vă îndemnăm și noi să le faceți.

Întreagă deschilinirea este cu privire la răspunderea membrilor și la împărțirea venitului curat.

Noi dela început sfătuim că în satele noastre să se alcătuiască tovrășii satești, la care membrii să subscrie cîte quote doresc, să răspundă numai cu suma ce au scris'o sau cel mult cu de 2 sau 3 ori cît face suma aceasta. Iar' cîștigul curat să se împartă după cum mai potrivit să va arăta prin împrejurările locale.

Formarea tovrășiilor.

De o tovrășie întotdeauna trebuie să fie legată o muncă serioasă, prin care să se ajungă roade folositoare binelui obștesc.

De aceea, înainte de-a forma o tovrășie, trebuie să chibzuim bine lucrurile. Să cum-

pănim pe deplin împrejurările și *trebuințele* locale, după-ce nu fie-care soi de tovrășie e potrivit în ori-care comună. Să nu ne gîndim să facem tovrășii de paradă, ori din datorință față de neam, ci să nizuim pentru alcătuirea astorfel de tovrășii, cari pot sluji *trebuințele* faprice. Căci să nu uităm, că o tovrășie rău reușită, strică atita, cît direg zece tovrășii bine făcute!

Chibzuind bine și serios lucrurile, vom nizu să împrietinim cu idea tovrășiilor pe aceia, cu cari dorim să facem și să susținem tovrășia.

În repetite rînduri adunăm fruntașii la sfat, unde desbatem *ținta și mijloacele* materiale și de conducere a tovrășiei.

Cînd părerile sunt destul de lămurite, începem să pregătim planul de statute.

Fiin statutele, așa zicînd evanghelia pe care se întemeiază întreagă lucrarea tovrășiei, aceea trebuie să fie astfel întocmite, ca să răspundă *pe deplin*, atit scopului tovrășiei, cît și legilor în viață. În deosebi legea comercială în § 225, orînduește, ca statutele să cuprindă nezmîntit și următoarele:

1. Firma (numele) și locul (comuna) tovrășiei.
2. Scopul (ținta, obiectul) întreprinderii.
3. Condițiile și formalitățile ce trebuie să le îplinească membrii (acționarii) cînd intră și cînd ies din tovrășie.
4. Drepturile și datorințele membrilor (răspunderea, mărimea și numărul părților, acțiilor, dreptul de vot etc.)
5. Conducerea tovrășiei (adunarea generală, direcțiunea, comitetul de supraveghiere, etc.)
6. Felul alcătuirii socotelilor anuale (bilanțul).
7. Socotirea cîștigului curat sau a pierderii și împărțirea acelora.
8. Cum să fie scrisă firma și reprezentată tovrășia, și
9. Cum să se facă desfacerea (liquidarea, sfîrșitul) tovrășiei.

Să înțelege că statutele pot și trebuie să cuprindă și alte rîndueli, după-cum cer împrejurările și trebuințele date.

Cînd avem planul de statute și suntem încredințați, că tovrășia *să poate* forma, că *are* membrii și capitalul îndes-tulitor asigurat, facem pașii de lipsă pentru ținerea adunării de constituire, adunare, care

va avea să hotărască asupra înființării sau neînființării tovrășiei plănuite.

Întru-cât lucrurile tovrășiei vor îmbrățișa mai multe comune, ori un întreg ținut, și întru-cît nădăjduim că vor intra ca membrii — vor cumpăra acții — și bărbați ce nu locuesc în ne-mijlocita noastră apropiere, — e bine dacă să fac și să împart prospecte (plan pe lucrare), la care să alătură liste pentru subscrierea pe acții, (la societăți pe acții) și *declarații de membri*, la *însoțiri*.

La Însoțiri legea cere anume, ca fiecare membru să dea *declarație în scris*, că intră ca membru al însoțirii.

În aceste declarații să spu-ne, că membrul cunoaște și primește statutele și că subscrie atitea și atitea părți (quote, acții). Subscrierea declarațiilor să face cu mîna proprie, iar cei-ce nu știu scrie, pun degetul între două măr-turii.

Avînd toate aceste gata, conchiemăm adunarea generală de constituire, — întru-cît să poate pe o zi de sărbătoare, ori în un timp, cînd știm că vor lua parte la adunare cît mai mulți. Legea nu prescrie *cum* să se concheme adunarea aceasta. Dar' de obicei, conchemarea să face cam în felul următor:

Ca să încujurăm ori-ce neplăceri, *înștiințăm* ținerea adunării, cu cel puțin 24 oare înainte, în comune în *primpre-torele*, (fisolgăbiroul), și în orașe la căpitanul poliției. Înștiințarea o facem ori cu vorba ori apoi în scris, cam în chipul următor:

Onorat oficiu pretorial în N . . . Subscrișii am conchemat pe atunci și pe atunci, în locul cutare o adunare generală de constituire, în care se va hotărî asupra înființării unei tovrășii (de valorizare, credit, conzum etc.) în comuna T Adunarea are următorul program Rugîndu-Vă să luați la cunoștință această înștiințare, semnăm cu toată stîmă N. N. N. N. locuitori în N . . . fondatorii tovrășiei.

Oficiul pretorial nu poate oprî adunarea. Și dacă nu ne sosește răspunsul până la adunare, aceea să poate ținea în toată regula.

La adunare trebuie să fie chemați în mod potrivit, (ca să poată fi adevărită chemarea), toți cari au scris declarații de membri, ori de acționari.

Conchemarea trebuie prindă și programul au. (să se spună despre ce să va vorbi și hotărî).

(Va urma).

STIRI

Suntem solidari? Sub acest titlu „Revista Economică“, foaia băncilor noastre, să plînge asupra lipsei de ținere la olaltă a băncilor românești.

Delegația băncilor a pus la cale înființarea unui institut al tuturor, zis „Solidaritatea“, reuniunea băncilor române, prin statutele căreia băncile să leagă de olaltă cu frăție și cu răspundere unele pentru altele, — așa că prin asta le crește și lor tuturora creditul față de băncile mari ce le împrumută cu bani.

Dar, spune Rev. Ec., din cele aproape 150 de bănci românești, abia au intrat în ocrotitoarea lor tovrășie „Solidaritatea“ 68 de bănci, adică doar' jumătate, subscriind cote (acții) de vre-o 38.000 cor. Unele bănci destul de mari n'au intrat de loc în reuniune, altele au scris abia cîte o cote (à 200 cor.) ca cele mai sărace. Și de aceea „Rev. Ec.“ să plînge că pe lîngă acest capital și așa participare, puțină ispravă să va putea face.

*

Roada în Ungaria. Asociația regnicolară a agricultorilor unguri a dat publicații, la 25 Iulie n., un raport asupra roadei din Ungaria. Din acest raport însemnăm următoarele:

Arad. Secerișul grăului, săcară și orzului s'a isprăvit, secerișul ovă-sului e pe sfîrșite.

Recolta (roada) grăului, e de 5 până în 6 măji metriche la jughărul catastral, a secărei 5—6, a orzului 6—7, a ovă-sului 7 m. met.

Bichiș-Ciaba. Grâu e 4—5 măji metriche, orz 5—6 m. metr., iar ovă-s 5 m. metr. la jugher.

Cucuruzele au lipsă de ploaie. Nutreț va fi puțin.

Oradea-Mare. Secerișul e pe sfîrșite, Treerul s'a început deja. Rода e foarte slabă. Îndeosebi grâu e puțin. Celelalte promet o recoltă bună. Plantele de săpat sunt frumoase, au însă mare nevoie de ploaie.

Sân-Miclăușul-mare. Secerișul să urmează, micii agricultori isprăvesc cît de curînd și cu căratul grănelor. În unele locuri s'a început și treerul. Rezultatele (sfîrșiturile) sunt foarte triste.

În unele holde, agricultorii capătă la jughărul catastral abia 1 majă metrică grâu curat; iar' unde grîul s'a dezvoltat mai bine, sunt 2—3 m. metr. la jughăr.

Recolta secărei e mai bună; ovăsul nu e cosit încă, promite o recoltă multumitoare.

Cucuruzele să țin destul de bine.

Viile au suferit mult din cauza gerului de astă iarnă și din cauza secetei din Iunie.

Roada de poame e slabă.

*

Emigrările. Guvernul ungar să îngrijește mult, nu-i vorbă, de soarta celor pe cari mizeria ori nedreptatea îi silește să plece în America. Guvernul american, pentru a împiedeca năvala prea numeroasă de oameni la ei, ridică taxa ce trebuie să o plătească fiecare nou sosit, dela 10 coroane la 20 coroane (4 dolari) și spune în același timp că emigranții mai tineri de 16 ani nu pot să între în America decât dacă sunt cu părinții lor. Guvernul țării noastre s'a pus să facă și el ceva.

A dat dară o ordinațiune, prin care le impune organelor administrative să fie cu deosebită luare aminte la emigranți, și să nu le dea pașaport pînă nu s'a vor îngriji de membri familiei lor pe cari îi lasă aici și sunt mai nevrîstnici de 15 ani. Dacă vor să se ducă, să se îngrijească cel puțin de orfanii neajutorați ce rămân acasă.

*

Au emigrat în săptămîna trecută din țara noastră 3942 dintre cari 757 Maghiari, 1878 Slovaci, 325 Germani, 781 Croați și 201 Români.

*

Post de cassar. Banca generală de asigurare „Transilvania“ din Sibiu publică în „Sieb. Deutsches Tageblatt“ concurs pentru ocuparea postului de cassar la Centrala institutului din Sibiu. Atragem atenția tinerilor nostri absolvenți ai școlilor de comerț asupra acestui concurs. Cererile sunt a să înainta la Direcțiune pînă în 10 August st. n. După cât știm banca „Transilvania“ este în mare parte sprijinită de clientela română și era bine a să publica concursul și în vre-o foaie românească.

*

Societate nouă pentru industria lemnului. Din Zagrab să vestește, că acolo s'a înființat o nouă societate pe acții pentru exploatarea pădurilor.

Capitalul acționar e de două milioane coroane.

Societatea va cumpăra păduri în Croația, Bosnia și România, unde va înființa stabilimente pentru industria lemnului.

*

Congresul regnicolar al agriculturilor. Centrala asociațiilor agriculturilor ungari va ține la 3 Septembrie în orașul Pécs (Cinci-biserici) al VIII-lea congres regnicolar al agriculturilor.

Tot atunci va arangia pe terito-

rii expoziției din Cinci-biserici (Pécs) și o expoziție frumoasă de vite.

Insemnăm, că în ținuturile din dreapta Dunării sunt cele mai frumoase vite în Ungaria.

Creșterea vitelor în aceste ținuturi a propășit în anii din urmă mai mult decât în ori-și-ce ținut al Ungariei, urmare, că bunăstarea materială a țăranilor a crescut vădit.

*

Prelegeri populare economice s'au ținut în 14 Iulie la 9 ore în Boșorod, desp. Hațeg. 1. Din viața Românilor, cu schiopticonul de Ioan Popovici, profesor penzionat în Gelmar; 2. Combaterea beției și a lenei, de Dr. Iacob Radu, vicar în Hațeg; 3. Despre asigurarea vitelor, de Victor Pop contabil în Hațeg; 4. Prăsierea, creșterea și ținerea vitelor cornute, de Pompei Popescu contabil în Hațeg. A luat parte popor mult. Prelegerile ascultate cu interes. S'au înființat, atît în Boșorod, cît și în Grădiște cîte o agenție și-o bibliotecă populară. Comitetul despărțămîntului a mai hotărît prin o colectă să se strîngă banii trebuincioși pentru cumpărarea unui schiopticon pe seama despărțămîntului.

*

Expoziție de copii. În 4 Aug. c. își țin adunările generale anuale despărțămîntul din Sălăgiu al „Asociațiunii“ și „Reuniunea femeilor române sălăgene“, amîndouă în comuna Băsești. Din prilejul acesta Reuniunea femeilor va arangia o expoziție de copii, cu copii țăranilor din jurul Băseștilor, în vîrstă dela ½ an pînă la 3—4 ani. Mamele, cari vor avea copii mai bine îngrijiți, vor fi premiate cu cîte un galbin de 10—20 coroane.

*

Valea morții așa numesc americanii valea Monongahela, în care să află topitoarele de fer ale vestitului milionar Carnegie. Numirea, precum să vede îi e și adevarată căci anul trecut au murit în fabricile din valea aceasta o mie de oameni, iar în jumătatea dintii a acestui an au fost uciși 594 de inși în aceste topitoare.

*

Meseriași în Rebrîșoara. La presidiul reuniunii meseriașilor români din Bistrița a sosit o scrisoare dela dnii Anton Precup preot, Demetriu Irini, Macedon Ciuta și Nicolau Popu, toți învățători din Rebrîșoara, prin care aduc la cunoștință, că în comuna Rebrîșoara, cu 3400 suflete, ar putea avea aplicație, cu bune nădejdi un argășitor (dubălar), un ciobotar și un rotar, mătreaști buni și cu purtare bună morală.

Cu deoseire de un rotar bun să simte mare lipsă.

Este și cuartir potrivit în care o femeie înțeleaptă ar putea începe și ceva negustorie, iar bărbatul să poarte meseria.

Aviz meseriașilor nostri tineri care sunt în pragul așezării. (Rev. Bistriței).

*

Casă nouă de păstrare să va înființa în satul Leucușești cu capital social de 30.000 de coroane, o acțiune 50 de cor., sub firma: „Leucușana“, institut de credit și economii ca societate pe acțiuni.

*

Tîrgul mare din Zam, de Duminică n'a fost din cele mai bune. Vite, îndeosebi oi și boi, au fost multe și cumpărători economi și neguțatori destui, dar' prețul a cam scăzut, deși nu prea simțitor.

Meseriașii au dus mult negoț. Argășitorii din părțile Banatului ca Lugojenii, Făgețenii, Lipovenii, au fost bine reprezentați, dar' au avut vînzare slabă.

Nici ceilalți nu s'a prea laudă cu tîrgul.

*

Regularea moșiilor în Ardeal. Din ministru al justiției a înaintat camerei un proiect de lege în scopul de a reforma și întregi legile aduse la 1871, 1880 și 1892, privitoare la regularea moșiilor, la proporționare și comasare în Ardeal, și pe teritoriul fostelor comitate Kraszna, Közep-Szolnok, Zaránd și fostului district Kövár. Scopul acestui proiect de lege este apărarea intereselor foștilor urbarialiști și ale micilor proprietari din Ardeal și ținuturile amintite, cari pînă acuma n'au putut să-și împartă posesiunea de pămînt comună. Alt scop al acestui proiect e simplificarea și grabirea procedurii.

*

Tovărășiile în nord-ostul Ungariei. Conducătorii tovarășiilor din comitatele Ungariei de Nord-ost au ținut o adunare în Sătmar.

În aceasta adunare s'a constatat că ideea tovarășiilor prinde din ce în ce mai multe rădăcini în ținuturile sătmarene.

Tovărășiile se înmulțesc în continuu.

Multe tovarășii nu mai au lipsă de ajutorul centralei, deoarece sosesec o mulțime de bani de la emigrații în America, pe cari primitorii îi fructifică la tovarășii de credit.

În comitatul Sătmar s'au înființat pînă acum 54, în Selăgiu 44, în Ugocea 25, diferite tovarășii.

Adunarea generală a acestor tovarășii s'a ținut la 20 Iunie n.

În aceasta adunare s'au dezbătut două lucruri de însemnătate:

1. Mijloacele de apărare — din punct de vedere practic — față de socialism.

2. Procurarea în obște a mașinilor agricole.

Durere inse că aceste tovarășii nu sunt în mini romînești cu toate că în mare parte Rumîni îi țin! Așa stim noi cînd e să lucrăm pentru noi, nu cutezăm, cînd încep alții să stim să le ajutăm!

*

Tîrg de porci. Comuna Somoșfalău I. Cluj a căpăt drept de tîrg de porci. Tîrgul ți ține în fiecare Marți.

*

Cit vin să face, în un an, lumea întreagă? În anul trecut s'au făcut în lumea întreagă 15 milioane 128 mii 908 hectolitri de vin. (Un hectolitru are o sută de litre sau 10 ferii.) Mai mult ca parte din această sumă (48 milioane hectolitri de vin) a dat singura țara Francezilor. A doua țară de vinii bune și vinuri multe, după Franța, e Italia, care a dat anul trecut 32 milioane și jumătate hectolitri de vin, și a treia e Spania, care a dat 16 milioane și 900 de mii, și decă aproape 17 milioane hectolitri de vin. Urmează apoi Algirul (țară soară în Africa, stăpînită de Francezi) cu 7 milioane hectolitri, Portugalia cu aproape 4 mil. hectolitri, Austria dă 3 milioane și ceva, Ungaria 2 milioane și mai bine de jumătate, Republica, Chile și România dau cîte 1 milion și jumătate, Rusia și Țara Nemțească dau fiecare separat cîte 2 milioane, Belgia aproape 2 milioane. Iar în tre 1—2 milioane hectolitri de vin stau țările: Turcia, Argentina, Statele Unite (America), Helveția și Grecia. Serbia face pe an 500 mii hectolitri. Australia întreagă 26 mii. Tunisia și Brazilia cîte 190 mii, Corsica 146 mii și Luxemburgul 120 mii hectolitri de vin.

Precum vedem Franța are multe vinii cu mai bună roadă din lumea întreagă; iar decît noi, dacă luăm în samă vinul făcut pe la noi în pivnițe, România cu toate că e mai micuță stă pe o treaptă cu mult mai sus.

Intrebări și răspunsuri.

Intr. 123. De unde aș putea căpăta o carte de Stupărit? Și Nagy-Kagya în care comitat e?

D. V. în Bala.

Răspuns: Pentru carte de stupărit adresează-te dlui Romul Simu la Asociațiune în Sibiu, care a scris o bună carte de acest fel. Dacă n'o mai avea-o, îți recomandă una bună, ca specialist în stupărit.

Nagy-Kagya e în Bihor, posta Székelyhid.

*

Intr. 124. Avînd restanță față de fondul protopopesc, a cui e datorința a comunei? a comunei ori a preotului?

D. Ch. în G.

Răspuns: La fondul protopopesc ca și la fondul de penziuni, participă și parochia cu partea ei de taxă. Dacă e provocată parochia pentru restanță, e pentru partea ei, care trebuie plătită. Preotul însuși își are partea sa datorită prin regulamentul respectiv.

*

Intr. 125. Simțindu-să la noi tare lipsa de țigla, vă rugăm a ne recomanda o firmă bună.

G. T. G. în S. S.

Răspuns: Fiindu-vă aproape, vă recomandăm firma Wegner, fabricant de țigla în Oraștie, ori a lui Bohn din Lugoj. Amîndouă firme bune.